

РЕШЕНИЕ

№ 35

гр. Стара Загора, 02.02.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – СТАРА ЗАГОРА, II ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на седемнадесети януари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Пламен Ст. Златев

Членове: Мариана М. Мавродиева
Веселина К. Мишова

при участието на секретаря Катерина Ив. Маджова
като разгледа докладваното от Веселина К. Мишова Въззивно гражданско дело № 20225500500726 по описа за 2022 година

Производството е образувано по въззивна жалба, подадена от С. Г. И. против решение № 106 от 07.10.2022 г., постановено по гр.д. № 470/2022 г. на Ч.ския районен съд.

Във въззивната жалба е релевирано оплакване срещу правния извод на районния съд за основателност на исковата претенция. Въззивникът твърди, че първоинстанционното решение е необосновано, неправилно и постановено в нарушение на съдопроизводствените правила. Излага съображения относно тълкуването на завещанието и счита, че волята на завещателя в направеното разпореждане, подчинено на краен срок по т.2, не визира изпълнение след смъртта му, а с начален момент на изпълнение от даване на разпореждането, т.е. приживе на наследодателя. Счита, че задължението, установено в т.2 на завещанието, съставлява невъзможна тежест и на основание чл.42, б.“в“ ЗН то е нищожно. Излага подробни съображения в подкрепа на становището си и моли, съдът да отмени обжалваното решение, а вместо него постанови друго, с което да отхвърли предявения иск.

В срока по чл. 263, ал. 1 ГПК е постъпил отговор на въззивната жалба, с който тя се оспорва. Излагат се съображения в подкрепа на становището.

Съдът, като съобрази доводите на страните и събраните писмени и гласни доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено следното от фактическа и правна

страна във връзка с наведените във въззивната жалба пороци на оспорения съдебен акт:

Процесното първоинстанционно решение е валидно и допустимо. Жалбата е подадена в срока по чл. 259, ал. 1 ГПК, поради което е допустима, а по същество е неоснователна.

Пред първоинстанционния съд въззиваемият П. И. Щ. е предявил срещу въззивницата С. Г. И. иск за установяване на вземане по чл.422 ГПК. Твърдял е, че през м. ноември 2019 г. починал Н.М.Й., който оставил завещание. Твърдял е, че той се е грижил за него през последните девет години - водил го на лечение при много лекари през годините; системно посещавал дома му и полагал грижи за него; осигурил му инвалидна количка от „Социални грижи“. Твърдял е, че след смъртта на Й., се снабдил с екземпляр от завещанието от 11.11.2019 г. и го вписал. В завещанието било записано: „ т. 1 След смъртта си къщата в която живея и е моя собственост да бъде наследена от г-жа С. Г. И. с ЕГН*****; т.2 Последната се задължава в едногодишен срок да предаде от мое име сумата от 3000лв. на П. И. Щ. от гр. Ч., живущ на *** и т.3 Здравите органи от тялото ми да бъдат използвани за животоспасяващи трансплантации.“. Твърдял е също така, че за вземането е издадена заповед за изпълнение на парично задължение по чл. 410 ГПК по ч.гр.д.№ 207 по описа на РС-Чирпан. Искал е съдът да постанови решение, с което да признае за установено, че С. Г. И. му дължи сумата от 3000 лв., ведно със законната лихва, считано от 11.11.2021 г. датата на последният ден за предаването на сумата, до окончателното изплащане на вземането.

Ответницата С. Г. И. е оспорила иска. Оспорила е твърденията относно полаганите от ищеца грижи. Твърдяла е, че необходимост от грижи възникнала през последната една година преди смъртта на завещателя. Твърдяла е, че между завещателя и ищеца е имало установени правоотношения по повод отглеждането на стадо кози, които били гледани в двора му, а субсидии за тях получава ищецът. Твърдяла е, че пред последната една година тя е полагала грижи за него и е заплащала много негови задължения. Тя организирила и погребението му. Твърдяла е, че П. поискарал Й. да включи в завещанието връщане на пари, за които той бил направил точна сметка Твърдяла е, че преди Й. да почине е платила на ръка на Щ. от името на Й. 3000 лв., но разписка не поискала, тъй като Щ. я уверил, че с това задължението на Й. към него е изпълнено. Твърдяла е, че това задължение съставлявало невъзможна тежест и на основание чл.42, б.„в“ ЗН е нищожно. В завещанието можело да се уговорят тежести, които могат да се изпълнят едва след смъртта на завещателя, а не приживе. В конкретното завещание била поставена тежест, представляваща задължение за плащане, което е установено от съставяне на завещанието, а не от откриване на наследството. То има възнаградителен характер. Мотивът, поради който е съставена тази т.2

от завещанието, е връщане на парични средства, което противоречи на безвъзмездния характер на завещанието.

Първоинстанционният съд е признал за установено, че ответницата дължи на ищеца процесната сума, за която е издадена заповед за изпълнение по чл.410 ГПК по ч.гр.д. № 207/2022г. по описа на РС Чирпан. Приел е, че починалият Н.М.Й. е съставил завещание на 15.08.2019 г., което е записал, че „1. След смъртта ми къщата в която живея и е моя собственост да бъде наследена от г-жа С. Г. И. с ЕГН***** , с л.к. № 643710204; 2 Последната се задължава в едногодишен срок да предаде от мое име сумата от 3000лв. на П. И. Щ. от гр. Ч., живущ на *** и 3. Здравите органи от тялото ми да бъдат използвани за животоспасяващи трансплантации.“ Приел е, че завещателно разпореждане е направено с тежест - задължава лицето, в полза на което е направено завещанието да предаде на ищеца по делото П. Щ. сумата в размер на 3000 лв. в едногодишен срок. Приел е, че тежестта е установена в полза на трето лице - ищеца П. Щ., като тя представлява такава за ответницата С. Г. И. и в същото време завет за ищеца П. Щ.. Приел е, че тежестта може да бъде изпълнена, тъй като представлявала задължение за плащане на претендираната сума на ищеца по делото след смъртта на завещателя, че не е невъзможна и нищожна поради това. Приел е също така, че по делото не било установено ответницата да е изпълнила задължението си.

Въззивният съд, след като подложи на самостоятелна преценка доказателствата и обсъди защитните тези на страните, при съблюдаване на очертаните с въззивната жалба предели на въззивното производство, намери въззивната жалба за неоснователна. Съображенията за това са следните:

Безспорно е, че по ч.гр.д. № 207/2022 г. по описа на РС – Чирпан е издадена заповед за изпълнение срещу С. Г. И. за сумата от 3000 лв. за главница. Срещу заповедта е подадено възражение от длъжника, поради което е предявен и установителният иск по чл.422 ГПК. Безспорно е също така, че лицето Н.М.Й. е съставил завещание на 15.08.2019 г., с което е завещал на С. Г. И. къщата си; задължил я е в 1-годишен срок да предаде на П. И. Щ. сумата от 3000 лв. и е дал указания да използването на здравите му органи. Завещанието е саморъчно и с протокол от 05.11.2019 г., съставен от нотариус Л. И., е обявено.

Завещанието съдържа модалитет – тежест, която не е невъзможна. Когато със завещателно разпореждане заветникът е задължен да извърши нещо, някакви действия, завещанието е направено под тежест. В случая е налице такава клауза, с която завещателят налага на С. Г. И., в полза на която е направено завещателното разпореждане, да предаде на ищеца определена парична сума. Тежестта е установена в интерес на конкретно определено лице и затова лице тя представлява завет за това лице. С други думи е налице една

по-сложна конструкция, при която от облагодетелстваното лице се иска да прехвърли на определено трето лице едно право – в случая да предаде определена сума пари. В тази връзка е неоснователно оплакването във въззивната жалба, че разпорежданията в завещанието са независими и самостоятелни смислови единици и никое от тях не съставлява тежест към друго завещателно разпореждане.

Неоснователно е също така и възражението, че волята на завещателя в направеното разпореждане, подчинено на краен срок, не визиращ изпълнение за след смъртта му, а с начален момент на изпълнение от даване на разпореждането, т.е. приживе. Поставянето на условие или тежест, която да се изпълни преди откриване на наследството, т.е. преди да действа завещанието, сочило на това, че то има възнаградителен характер, а такова завещание било нищожно.

Макар и завещанието да съдържа отделни разпореждания, то е единен акт, който съставлява сложна конструкция – съчетание на завещание с тежест и завет. Когато завещателните разпореждания са неясни, те подлежат на тълкуване по правилата на чл.20 ЗЗД – действителната воля на завещателя следва да се разкрие чрез тълкуване на отделните клаузи в завещанието в тяхната връзка, като всяка от тях се схваща в смисъла, който произтича от целта на сделката, а тя е разпореждане с част или цялото имущество на завещателя за след смъртта. Именно, вземайки предвид връзката между трите отделни клаузи от завещанието и същността му като разпореждане в полза на други лица за след смъртта, съдът счита, че става дума за разпореждане с тежест, което трябва да се изпълнява след смъртта на завещателя, а не приживе. В т.1 изрично е записано волеизявлението на завещателя за след смъртта му. Изразът „от мое име“ в т.2 не следва да се схваща нито като упълномощаване, нито значи, че завещателят е задължено лице спрямо заветника и натоварва С. Г. И. да изпълни негово задължение. В завещанието няма изложен мотив, а тълкуването му следва да се ограничи в рамките на писмения текст. Поради това няма как да се приеме, че текстът в т.2 не е завещателно разпореждане, а има облигационен характер. Този текст следва да се схваща само и единствено в смисъла, който следва от съчетанието на завета с тежест, при която от облагодетелстваното лице се иска да предаде на определено трето лице сума пари. Както бе посочено по-горе, в този случай завещателят не извършва пряко разпореждането за завет, а натоварва своя правопреемник по завещание да изпълни волята му в полза на третото лице. Затова предаването на сумата е от името на завещателя.

Тези съображения са напълно относими и към указания в завещанието срок за изпълнение на завета. Вярно е, че завещателят не е посочил изрично от кога тече този срок, но за съда няма никакво съмнение, че началото му е свързано с откриване на наследството, т.е. срокът започва да тече от смъртта

на завещателя. Затова е неоснователно възражението във въззивната жалба, че завещанието има възнаградителен характер, респ. е нищожно, след като съдържа тежест, която да се изпълни преди откриване на наследството.

Неоснователно е и възражението, че, ако се приеме, че за С. Г. И. възниква тежест, след като наследи да заплати 3000 лв. на третото лице от името на завещателя, то това е равнозначно на плащане към завещателя чрез предаване на сумата от негово име на друго лице, което води до възмездност. В случая е налице съчетаване на завет с тежест, което е напълно допустимо. При тази конструкция завещателят не извършва пряко разпореждането за завет, а натоварва своя правоприменик по завещание да изпълни волята му в полза на третото лице (тежест). Правото, което ще получи заветникът, е от имуществото на обременения с тежестта, но облагодетелстването на третото лице е от наследството, за сметка на наследството и представлява изпълнение на волята на завещателя. На практика, вместо две самостоятелни имуществени разпореждания в полза на две различни лица, завещателят съчетава основното разпореждане за завещание (в случая завещание на недвижим имот) с допълнителното – завет на определено имущество (в случая пари) (така в „Научноприложен коментар на ЗН, глава III, ИК „Труд и право“).

На последно място съдът намира за неоснователно и оплакването относно твърдяно несъответствие между решението и петитума на исковата молба. Съдът не е длъжен при формулирането на решението си (диспозитива) да използва точно думите и изразите, с които ищецът е формулирал своя петитум. Разпоредбата на чл. 236, ал. 1, т. 5 ГПК изисква решението да съдържа какво постановява съдът по съществото на спора и това изискване е удовлетворено, когато съдът се е произнесъл по целия спорен предмет. Предмет на настоящето дело е съществуването на претендираното от П. И. Щ. право въз основа на завещанието на Н.М.Й. вземане. С решението районният съд се е произнесъл по този спорен предмет, като е признато за установено съществуването на претендираното от ищеца вземане. В такъв смисъл е била и претенцията на ищеца. Затова решението не е постановено в отклонение на петитума на исковата молба.

С оглед на тези съображения и като взе предвид нормата на чл.18 ЗН, според която всеки заинтересуван, а ищецът е такъв, може да иска изпълнение на наложените със завещанието тежести, въззивният съд намира предявения иск за основателен. Първоинстанционният съд е достигнал също до такъв извод, поради което постановеното от него решение следва да бъде потвърдено.

Воден от горните мотиви, Окръжният съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 106/07.10.2022 г., постановено по гр. д. № 470/2022 г. на Районен съд - Чирпан.

Решението не подлежи на касационно обжалване – чл.280, ал.3, т.1 ГПК.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____